

Opinia Komitetu Regionów – Strategiczne wytyczne dotyczące zrównoważonego rozwoju akwakultury w UE

(2014/C 114/08)

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

1. Z zadowoleniem przyjmuje komunikat Komisji Europejskiej „Strategiczne wytyczne dotyczące zrównoważonego rozwoju akwakultury w UE”, podkreślając, że produkcję akwakultury należy uznać za strategiczną (na równi z innymi rodzajami produkcji sektora pierwotnego), aby można było podjąć przyszłe wyzwania w dziedzinie żywności, zasobów naturalnych i rozwoju obszarów lokalnych.
2. Podkreśla znaczenie „błękitnego wzrostu” oraz fakt, że absolutnie niezbędna jest europejska strategia na rzecz zrównoważonego rozwoju akwakultury z myślą o osiągnięciu celów w zakresie zatrudnienia i wzrostu wydajności sektora, zgodnie ze strategią „Europa 2020” na rzecz naprawy gospodarczej w UE.
3. Apeluje, by kluczowym celem wytycznych było ograniczenie – za pomocą podejścia opartego na wielopoziomowym sprawowaniu rządów – nielegalnych, nieraportowanych i nieuregulowanych połowów.
4. Przypomina, że sprawę akwakultury poparł w szeregu wcześniej przyjętych opinii, w których domagał się, by uznano tę politykę jako taką oraz by ją odpowiednio finansowano i promowano, tak aby mogła stać się mocną alternatywą dla rybołówstwa tradycyjnego. W związku z tym Komitet powinien zostać uznany za podstawowego partnera na rzecz wspierania tej polityki.
5. Zwraca uwagę na szacunki FAO, według których obecnie 47 % wszystkich ryb przeznaczonych do spożycia przez ludzi pochodzi z akwakultury, i ubolewa, że produkcja akwakultury UE stanowi zaledwie 2,3 % pod względem wolumenu i 4 % pod względem wartości w skali światowej ⁽¹⁾.
6. Wyraża głębokie zaniepokojenie, że Unia Europejska, która była liderem w dziedzinie produkcji ryb hodowlanych, musi obecnie importować ponad 60 % produktów akwakultury, mimo że jak najbardziej byłaby w stanie produkować tę żywność na swoim terytorium, dając miejsca pracy swoim obywatelom i przestrzegając wyższych norm.
7. Uznaje potrzebę rozwoju potencjału akwakultury oraz przekształcenia tego przechodzącego stagnację sektora w kwitnącą branżę gospodarki.
8. Wyraża zadowolenie, że stwierdza się konieczność zmniejszenia rozdzwienku między ilością żywności pochodzenia morskiego spożywaną na rynku UE a wielkością połowów pochodzących z działalności połowowej w UE oraz że uznaje się rolę, jaką sektor akwakultury powinien odgrywać w osiągnięciu tego celu.
9. Podkreśla, że zrównoważony charakter rozwoju stał się w kontekście UE nieodzownym założeniem wszelkich działań na rzecz wzrostu społeczno-gospodarczego; wokół tego celu należy koncentrować wysiłki polityczne i zasoby w odniesieniu do poszczególnych sektorów.
10. Uważa, że zrównoważony rozwój akwakultury ma znaczenie strategiczne, biorąc pod uwagę bezpośredni interes wszystkich regionów i społeczności lokalnych (także tych niezamieszkujących terenów przybrzeżnych) oraz wzajemną zależność między polityką środowiskową, jakością wód (morskich i śródlądowych) i wynikami gospodarczymi tego sektora.
11. Przypomina, że akwakultura europejska nie jest sektorem jednolitym, za to charakteryzuje się różnorodnością technik hodowli, w tym takich, jak systemy obiegu zamkniętego i obiegu otwartego, ekstensywne i intensywne, usytuowane na lądzie, w jeziorach, stawach, lagunach martwych czy zbiornikach, w pobliżu wybrzeża czy na otwartym morzu, i obejmuje hodowlę ryb słodko- i słonowodnych oraz skorupiaków, na przestrzeni rozciągającej się od chłodnych wód Skandynawii po wody mórz Europy Południowej o umiarkowanej temperaturze. Niezależnie jednak od tych różnic akwakultura europejska potrzebuje wsparcia, aby mogła stać się konkurencyjnym, wartościowym sektorem gospodarczym, jak też źródłem zatrudnienia, fachowej wiedzy oraz dumy na poziomie lokalnym.

⁽¹⁾ Facts and Figures on the Common Fisheries Policy 2012 (Wspólna polityka rybołówstwa w liczbach – 2012).

12. Dostrzega potrzebę kampanii informacyjnej, która podkreśliłaby to bogactwo i różnorodność, i proponuje wprowadzenie większej przejrzystości również w etykietowaniu produktów akwakultury, która pozwoli rozróżnić między produktami pochodzącymi z hodowli intensywnej a tymi pochodzącymi z hodowli lepiej respektującej warunki naturalne (np. zbiorniki na morzu itd.).
13. Uważa, że UE powinna odgrywać przywódczą rolę w rozwoju ekologicznych i zrównoważonych metod chowu i hodowli ryb, torując drogę do „niebieskiej rewolucji” dzięki zastosowaniu innowacyjnych technologii i systemów produkcji, żywienia, wylęgu i łowienia ryb, rozwijanych w całej Unii.
14. Podziela obawy co do stabilności produkcji akwakultury UE, która w dalszym ciągu nie czerpie dostatecznych korzyści z przewagi konkurencyjnej, jaką stanowią wysoka jakość i wysokie bezpieczeństwo sanitarno-żywnościowe europejskich produktów pochodzenia morskiego.
15. Zaleca, by UE utrzymała maksymalny poziom kontroli gwarantujących także jakość importowanych produktów akwakultury, które często stanowią surowiec do kolejnych obróbek dokonywanych przez przedsiębiorstwa europejskie, i by zapewniła ujednolicone ramy dotyczące warunków zdrowotnych i sanitarnych, a także w zakresie higieny pracy i środowiska, zarówno dla produktów importowanych, jak i pochodzących z UE.
16. Zwraca uwagę na pozytywne skutki społeczno-gospodarcze, jakie mogłyby przynieść z sobą bardziej długotrwały wzrost sektora akwakultury (i powiązanych z nim branż wytwórczych), biorąc pod uwagę możliwość zaspokojenia rosnącego popytu wewnętrznego pokrywanego obecnie przez import oraz zapoczątkowania procesu wzrostu zatrudnienia w Unii Europejskiej.
17. Wyraża uznanie dla zaangażowania Komisji na rzecz tego, by zapoczątkować dobrowolny proces współpracy, w ramach którego państwa członkowskie brałyby udział w opracowywaniu wieloletnich krajowych planów strategicznych. Zaleca jednak, by określanie wskaźników służących mierzeniu postępów nie skutkowało znacznym dodatkowym obciążeniem biurokratycznym organów i przedsiębiorstw lokalnych.
18. Ubolewa z powodu braku odniesień do roli, jaką władze lokalne i regionalne mogą odgrywać w sprzyjaniu zrównoważonemu rozwojowi akwakultury, np. dzięki podnoszeniu świadomości na temat produktów akwakultury za pomocą programów informacyjnych w szkołach oraz promowaniu konsumpcji produktów lokalnych i sezonowych (krótki łańcuch dostaw).
19. Zaleca, aby wkład regionów, które w niektórych państwach członkowskich mają kompetencje w zakresie rozwoju gospodarczego, mógł być wykorzystywany w ramach komitetu doradczego ds. akwakultury, którego utworzenie zaproponowano.
20. Zgadza się, że istotne znaczenie dla zrównoważonego rozwoju akwakultury może mieć przestrzeganie przepisów UE w zakresie środowiska, zdrowia publicznego, ochrony konsumentów i zrównoważenia środowiskowego, w oparciu o które należy spójnie określić wspólne cele wieloletnich krajowych planów strategicznych.
21. Zgadza się ponadto, że należy maksymalnie wspierać przestrzeganie europejskich przepisów środowiskowych, nie nakładając wszakże zbędnych obciążeń na podmioty sektora; w tym względzie decydującą rolę może odegrać wiedza fachowa samych producentów, władz lokalnych i regionalnych w ramach komitetu doradczego ds. akwakultury.
22. Podkreśla znaczenie konsultacji przeprowadzonych z zainteresowanymi stronami i pragnąłby, aby ponownie zaproponowano ich przeprowadzenie przed końcem 2017 r., podczas przewidzianej oceny śródkresowej planów krajowych.
23. Aprobuje wskazane przez Komisję priorytetowe wyzwania i odpowiednie wytyczne, skupiające się na konieczności: a) zmniejszenia obciążeń administracyjnych; b) ułatwienia dostępu do przestrzeni morskiej i wody; c) zwiększenia konkurencyjności sektora; d) przyczynienia się do zapewnienia równych warunków działania dzięki wykorzystaniu przewagi konkurencyjnej, jaką oferuje akwakultura UE.
24. Przypomina, że za ponad 90 % działalności w ramach sektora akwakultury odpowiadają małe i średnie przedsiębiorstwa, których ogólna rentowność i zrównoważony rozwój zależą od przejrzystości, skutecznych procedur administracyjnych oraz przewidywalności. Bez klarownych ram podmioty gospodarcze w istocie nie będą w stanie dokonywać przemyślnych wyborów, aby inwestować i rozszerzać działalność, tworząc miejsca pracy i zwiększając produkcję.

Uproszczenie procedur administracyjnych

25. Ubolewa, że przeszkody w tworzeniu nowych hodowli akwakultury, wskazane już w komunikacie z 2002 r. i w dotyczącej go opinii KR-u, nie tylko nadal się utrzymują, lecz nawet jeszcze bardziej utrudniają dostęp do tego rodzaju działalności gospodarczej. Bardzo długi (średnio 2–3 lata) czas trwania procedury niezbędnej do założenia nowego przedsiębiorstwa akwakultury (w porównaniu z zaledwie 6 miesiącami wymaganymi w Norwegii, która jest europejskim liderem produkcji w tej dziedzinie) zniechęca wielu potencjalnych przedsiębiorców i stawia całą UE w niekorzystnym położeniu względem jej światowych konkurentów. Coraz bardziej niezbędne wydaje się ustawodawstwo, które umożliwi skrócenie tego średniego czasu i zmniejszenie różnic między poszczególnymi państwami członkowskimi.

26. Apeluje do Komisji o uwzględnienie w strategicznych wytycznych kwestii maksymalnego podtrzymywalnego połowu.

27. Popiera cel polegający na tym, by Komisja, na podstawie danych zebranych przez państwa członkowskie, współpracowała z właściwymi organami w celu identyfikacji najlepszych praktyk i wskazania możliwości zwiększenia skuteczności administracji; analizę taką należy również przeprowadzić w odniesieniu do procedur przyznawania pomocy unijnej przedsiębiorstwom akwakultury.

28. Przypomina, że w Europie udzielanie zezwoleń na hodowlę rybną oraz wsparcie dla działających w terenie małych i średnich przedsiębiorstw leży często w kompetencjach władz lokalnych i regionalnych. Wobec surowych przepisów ochrony środowiska oraz presji ekologicznych organizacji pozarządowych i przemysłu turystycznego z jednej strony, a upadku gospodarczego rybołówstwa tradycyjnego i wzrostu bezrobocia z drugiej, władze lokalne i regionalne mogłyby tylko skorzystać na jasnych wytycznych na rzecz zrównoważonego rozwoju europejskiej akwakultury.

29. Podkreśla, że również w dziedzinie promowania dobrych praktyk administracyjnych władze lokalne i regionalne mogą wnieść istotny wkład, począwszy od udostępnienia informacji, które państwa członkowskie powinny zebrać do końca 2013 r.

Zapewnienie zrównoważonego rozwoju i wzrostu akwakultury poprzez skoordynowane planowanie przestrzenne

30. Zwraca uwagę, że akwakultura wydaje się zasadniczo bardziej niż rybołówstwo wrażliwa na zanieczyszczenie i że należałoby zachęcić państwa członkowskie do opracowania „map ryzyka” oraz „map wpływu” obejmujących obszary śródlądowe, morza terytorialne i linię brzegową; mapy te mogłyby zostać przekazane Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa Morskiego i powinny zawierać informacje na temat infrastruktury i zastosowań mogących mieć wpływ na jakość wody, na temat istniejących środków łagodzących, kampanii monitorowania, nowych dużych projektów itd.

31. Stwierdza, że branża akwakultury odniosłaby korzyści ze skoordynowanego planowania przestrzennego, które jest niezbędne również w sektorze morskim w celu ograniczenia konfliktów między pokrywającymi się typami zastosowań, zwiększenia ich zrównoważonego charakteru, zmniejszenia niepewności, ułatwienia inwestycji oraz przyspieszenia rozwoju przedsiębiorstw akwakultury.

32. Zaleca, aby maksymalnie wykorzystano możliwość włączenia przybrzeżnych grup działania (CAG) w fazę planowania przestrzennego. Grupy te mogą w istocie umożliwić zaangażowanie danego obszaru w planowanie zasobów i zarządzanie nimi, pełniąc rolę rzecznika znacznej liczby zainteresowanych podmiotów terytorialnych.

33. Podkreśla wagę współpracy między akwakulturą a rybołówstwem; synergiczny rozwój obu tych branż przekłada się na pozytywne skutki dla przedsiębiorstw i społeczności zamieszkujących obszary przybrzeżne i wyspiarskie, zważywszy że jednostki robocze opuszczające sektor rybołówstwa mogą być wchłaniane przez rozwijający się sektor akwakultury. Ponadto współpraca między sektorem akwakultury a działalnością przetwórczą i handlową, jeśli przebiega na zasadzie synergii, może wytworzyć wartość dodaną dla produktów akwakultury.

34. Zwraca się do Komisji o nałożenie na państwa członkowskie wymogu, zgodnie z którym w ramach opracowywania wieloletnich krajowych planów strategicznych przeprowadzałyby one analizę skutków, którym podlegają działające na wybrzeżu przedsiębiorstwa akwakultury, analizę kryteriów łagodzenia tych skutków oraz środków kompensujących, z których te przedsiębiorstwa mogą korzystać.

35. Zgadza się, że istotne może być określenie najbardziej odpowiednich obszarów dla akwakultury słodkowodnej, zarazem jednak wyraża nadzieję, że wśród sprawdzonych rozwiązań, jakie mają zostać wskazane przez państwa członkowskie, niektóre będą się odnosiły do akwakultury słodkowodnej.

36. Zgadza się, że istnieje możliwość, by ograniczyć obciążenia administracyjne dla przedsiębiorców, przeprowadzając – w ramach procesu planowania przestrzennego – ocenę oddziaływania przedsiębiorstw akwakultury na środowisko.

37. Wyraża nadzieję, że wśród strategicznych wytycznych będzie można zamieścić odesłanie do istotnej roli, jaką w ramach skoordynowanego planowania linii brzegowej mogłaby odgrywać waloryzacja środowisk wody słonej (laguny martwe i laguny), które mogą w istotny sposób przyczynić się nie tylko do zwiększenia unijnej produkcji akwakultury, lecz także do zachowania stabilności społeczno-gospodarczej w czasach kryzysu.

Zwiększenie konkurencyjności sektora akwakultury w UE

38. Podziela pogląd, że ulepszona organizacja rynku oraz ustrukturyzowanie organizacji producentów sektora akwakultury będą miały pozytywny wpływ na przedsiębiorstwa akwakultury.

39. Wnosi, by Komisja kontynuowała bezpośrednie konsultacje z działającymi w sektorze akwakultury organizacjami producentów w celu zidentyfikowania najpoważniejszych przeszkód w rozwoju napotykanym przez te organizacje oraz ewentualnych istniejących mechanizmów zaradczych.

40. W prowadzonych przez organizacje producentów planach produkcji i wprowadzania do obrotu dostrzega narzędzia o decydującym znaczeniu dla poprawy konkurencyjności przedsiębiorstw akwakultury (obok porozumień sektorowych, porozumień międzybranżowych i strategii znakowania) oraz dla skutecznej reakcji na rosnące oczekiwania konsumentów w kwestii jakości i różnorodności produktów spożywczych.

41. Podkreśla rolę, jaką władze lokalne i regionalne i ich agencje (zajmujące się badaniami naukowymi i eksperymentami) mogą odgrywać zarówno w stymulowaniu badań naukowych zorientowanych na rynek, innowacji i transferu wiedzy, jak i we wspieraniu państw członkowskich w promowaniu i osiągnięciu synergii między różnymi krajowymi programami badawczymi.

42. Zachęca Komisję do dalszego zwracania pilnej uwagi na bardzo poważny problem, jakim dla akwakultury ekstensywnej i różnorodności biologicznej jest wpływ ptaków rybożernych i innych rybożernych gatunków zwierząt (np. wydry europejskiej), oraz do przeprowadzenia oceny skuteczności ewentualnie przyjętych przez państwa członkowskie przepisów określających odstępstwa od stosowania dyrektywy ptasiej i siedliskowej. Ponadto należy niezwłocznie zbadać, czy ścisła ochrona rybożernych, „problematycznych gatunków zwierząt” w poszczególnych regionach jest nadal zgodna z przepisami UE, tak aby móc łatwo uzasadnić, w oparciu o zmodyfikowane klasyfikacje, niezbędne wyłączenia w państwach członkowskich.

43. Zdecydowanie aprobuje wspieranie i rozwijanie dostosowanych do potrzeb rynku akwakultury programów edukacyjnych i programów kształcenia zawodowego przez państwa członkowskie oraz władze lokalne i regionalne, które powinny być zobowiązane przedstawiać informacje na temat aktualnej oferty i realizowanych kierunków rozwoju.

44. Jeśli chodzi o transfer wiedzy, dobrych praktyk i innowacji, uważa, że Komisja mogłaby w tym zakresie działać za pośrednictwem planowanego obserwatorium unijnego rynku albo też zwrócić się do państw członkowskich o ukierunkowanie przyszłych programów operacyjnych na szersze wsparcie dla przedsiębiorstw akwakultury (zwłaszcza wspólnych przedsięwzięć), które realizują projekty transferu wiedzy i innowacji.

Propagowanie zasady równych warunków działania dla podmiotów gospodarczych z UE dzięki wykorzystaniu ich przewagi konkurencyjnej

45. Dostrzega konieczność dokładnego informowania konsumentów na temat jakości wszystkich produktów akwakultury, europejskich i pozaeuropejskich; właściwe informowanie może tylko wzmocnić konkurencyjność sektora.

46. Uważa, że w odniesieniu do kwestii etykietowania i dobrowolnych systemów certyfikacji wieloletnie krajowe plany strategiczne powinny zawierać zaktualizowane ramy i kompleksową ocenę obecnego stanu rzeczy, a także propagować ujednolicenie na szczeblu UE.

47. Pragnąłby, aby w strategicznych wytycznych dotyczących zrównoważonego rozwoju akwakultury w UE podkreślono rolę, jaką organizacje producentów i przybrzeżne grupy działania mogą odgrywać w całościowym promowaniu produktów akwakultury i obszarów, na których prowadzona jest ta produkcja, tj. w działaniach, do których realizacji mogą konkretnie się przyczyniać regiony.

48. W odniesieniu do identyfikowalności produktów i krótkich łańcuchów dostaw żywności jest zdania, że państwa członkowskie i regiony powinny ocenić pozytywne doświadczenia zdobyte w sektorze rolnictwa i wesprzeć ich wykorzystanie w przedsiębiorstwach akwakultury z myślą o zwiększeniu konkurencyjności tych ostatnich.

49. Sądzi, że lokalne plany zarządzania rybołówstwem należy rozważyć pod kątem synergii z sektorem akwakultury, biorąc pod uwagę, że dotyczą one takich zagadnień, jak tarliska, sezonowy charakter produkcji, zapewnianie odpowiedniego zaopatrzenia na rynkach, jednostki robocze opuszczające sektor rybołówstwa itd.

50. Podkreśla, że należy zwracać jak największą uwagę na wkład, jaki stale rosnący popyt na produkty ekologiczne może wносить do wzrostu sektora.

51. Aprobuję podział celów między państwa członkowskie, Komisję i komitet doradczy ds. akwakultury. Uważa, że do celu dotyczącego państw członkowskich można włączyć również wykorzystywanie lokalnych partnerstw publiczno-prywatnych, inicjujących przybrzeżne grupy działania, które mogą przyczynić się do zrównoważonego rozwoju sektora akwakultury.

Nowy model zarządzania na rzecz wspierania akwakultury w UE

52. Wyraża zadowolenie, że Komisja uwzględniła jego zalecenie (zawarte w opinii CdR 20/2003), by ustanowić konkretny komitet doradczy dla akwakultury, mający za zadanie przedstawiać obiektywne informacje instancjom decyzyjnym. Przypomina ponadto, że „Oferuje się służyć jako forum rozpowszechniania informacji i jako gwarant udziału społeczeństwa w sprawach związanych z akwakulturą, by (...) przyczynić się do poprawy zarządzania tym sektorem”⁽²⁾.

Bruksela, 29 listopada 2013 r.

Przewodniczący
Komitetu Regionów

Ramon Luis VALCÁRCEL SISO

⁽²⁾ Dz.U. C 141 z 29.5.2010, s. 37-44.